

Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Zadržani in odgovorni urednik Stefan Godina — Lastnik tiskarna Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročilna znaša na mesec L 7.—, pol leta L 32.— in cel leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 stot. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. — Mali oglasi po 2 stot. beseda, najmanj pa L 2.—. — Oglasi naročila in reklamacije se pošiljajo izključno uravni Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

„Nova“ stranka

V političnem življenju našega mesta in tudi vse naše dežele imamo zaznamovati nov važen dogodek, ki bo brez dvoma imel važne posledice za razvoj javnega življenja v naših krajih. Pretekli torek se je vršil v prejšnjih prostorih tržaške trgovske visoke šole pod predsedništvom odvetnika Mracha zaupni sestanek pristave bivše laške liberalne stranke, ki je gospodarila v tržaški mestni občini leta in leta pod bivšo Avstrijo. Ta stranka je bila hraniteljica in nositeljica italijanske iredentistične ideje v naših deželah. Njen šovinizem ni poznal nobenih mej. Posebno neizprosno je vihtela svojo roko nad jugoslovenskim življenjem naših dežel. Vse naše politično življenje je bilo v omenjeni dobi osredotočeno v neprestani hudi borbi proti tej stranki, ki je odrekala našemu življenju pravico do samostojnega narodnega in kulturnega življenja.

Ta naša stara znanca se nenadoma zopet pojavlja na tržaški politični pozornici. Na omenjenem sestanku so sklenili zaupniki »tržaških preskušanih patriotov«, da se morajo njihove politične sile znova organizirati v obliki samostojne politične stranke. Bil je izvoljen že volilni odbor, ki mu je naloga, da pripravi vse potrebno za nastop »nove« stranke pri skorajšnjih občinskih volitvah. Vodstvo stranke se ima sestaviti v par dneh. Program naj bi se spretno prilagodil novim razmeram, tako da se bo stranka po vsej pravici imenovala »demokratska stranka«. Tako so jo namreč krstili zaupniki »tržaških patriotov« na svojem zborovanju.

Ta dogodek pomeni pravo politično vstajenje tržaških laških liberalcev. V zadnjih osmih letih je bila njihova nekakj vsemogoča stranka v težki preizkušnji. V času vojne je postala vsled svojih iredentističnih težej skoraj nemogoča. Posebno od l. 1915. dalje, t. j. po napovedi vojne s strani Italije, ji bivša avstrijska oblastva niso priznala. Na mesto tedanjega župana Valeria je vlada imenovala svojega komisarja, vse vplivne osebe vladajoče stranke so bile internirane in stranka je razpadla sama od sebe. Na njenih razvalinah pa se je neznanško osilila socialistična stranka. Tako je bilo do pravnega iz l. 1918. in tudi pri prevratu je igrala socialistična stranka še vedno glavno vlogo. Ko je prišla v naše kraje Italija, so se stvari spremenile. Preganjani iredentisti so dobili največje materialno in moralno zadoščenje, ki so si ga mogli želeli. Toda kljub temu je v njihovi stranki vladalo razsulo še dalje. Edino polje, na katerem se je stara laška liberalna stranka znala uveljavljati, t. j. mestna občina, jim je bilo tudi sedaj zaprto, ker je tudi Italija kmalu imenovala svojega posebnega občinskega komisarja tudi za Trst.

Tako je ta stranka doživela precejšnje ponižanje celo od Italije same. To ponižanje pa je doseglo svoj vrhunec ob priliki zadnjih državnih volitev v mesecu maju l.

1921. Laška liberalna stranka ni mogla nastopiti pri teh volitvah. Pod pritiskom priseljencev iz starih pokrajin, so se morali domačini skriti in potuhniti, a mesto stare tržaške stranke je nastopil pri volitvah takoimenovani »bloc«, kateremu so se morali laški domačini pod pritiskom nasilnega fašizma brezpogojno okoriti.

Domači Lahi so to ponižanje požrli, toda težko jim je vendar le moralo biti, ko so videli, da elementi, ki so prišli daleč iz Italije, sistematično izpodrivajo domače »preskušene iredentiste« iz vseh polj javnega političnega delovanja. Temu so se pridružili še javni napadi, ki so padli tu pa tam na naslov domačih tržaških Italijanov iz ust ravnih priseljencev, ki so jim Tržačani pomagali do politične moči in veljave. Laško politično življenje v Trstu je postajalo na ta način manj in manj tržaško, domači Lahi niso mogli biti z njim zadovoljni in nastala je potreba politične spremembe. To spremembo so izvedli »tržaški patriotje« z obnovitvijo svoje nekdanje iredentistične stranke v moderni obliki novoustanovljene »demokratske stranke«.

»Nova« stranka je naperjena proti fašizmu, ako smemo verjeti besedam nekaterih govornikov, ki so nastopili na omenjenem sestanku. Odvetnik Mrach je rekel v svojem govoru med drugim, da »delo strank ne more biti le neprestano spopadanje«, »ne smejo se zanemariti interesi domovine, toda obenem z njimi se mora skrbeti tudi za interese mesta«. Najzrecneje med vsemi pa se je izrazil odvetnik Matosel, ki je povdarjal, da »imajo samo Tržačani pravico soditi o preteklosti svojih mož. Ti moške se ne smejo žrtvovati vsled napadov, ki prihajajo iz ust ljudi, ki teh mož ne morejo dovolj poznati. Tržačani so predvsem poklicani, da tudi v bodoče odločajo o usodi Trsta. Nova stranka naj ohrani nekako avtonomijo nasproti isti stranki v starih pokrajinah«.

Jasno je torej, da so se stari mogotci začeli dramiti in da so se sklenili postaviti na svoje tržaške noge. Glede njihovega pravega razmerja napram fašizmu pa bi bila vsaka prerokba prenašljiva. Znano je, da so ti »novi demokratski« izza kulis podpirali fašizem in dajali potuho njegovim nasiljem. O tem pričajo razni posojeni avtomobili za »kazenske pohode« in predvsem pa dejstvo, da niso obosidli še nikdar nobenega fašistovskega nasilja. »Nova« stranka bo sicer povečala število dosedanjih političnih taborov v Trstu, toda zdi se, da gotovo ne bo spremenila sedanjih zalostnih političnih razmer. Kar pa se tiče sodelovanja med Slovani in Italijani, lahko rečemo že vnaprej, da bodo v tem pogledu »prenovljeni tržaški patriotje« morda manj nasilni toda nič manjša prepričanja kot fašizem sam. Predobro so nam znane stare tradicije »nove« stranke, da bi si mogli misliti, da se motimo...

Sicer pa jo bomo videli na delu.

Jugoslavija

Podrobnosti o zmedah v Albaniji

BELGRAD, 20. Semkaj so dospeli popolne in točne vesti o poslednjih dogodkih v Tiranu. V naslednjem je očitano na kratko, kako je potekala cela zadeva in kako so nastali neredi ter zmešnjava, ki se širi na vse strani iz Tirane. Pred nekoliko dnevi se je vrnil iz Italije v Tiranu Hasan Pristina, znani bivši avstrijski agent princa Wieda. Hasan Pristina je pripeljal s seboj gotovo število problematičnih oseb, ki jih je zbral v Avstriji in Italiji in s katerimi v družbi je organiziral tolpo, potom katere je došel do oblasti. To je izzvalo tako veliko ogorčenje med ljudstvom, da je primoralo z orožjem v roki Hasana Pristino in njegove tovariše, da so se morali odstraniti.

Poslanec Janeček umrl

ZAGREB, 20. Včeraj je bil v Zagrebu aretiran poslanec Radičeve stranke, dr. Pernar, ker je na shodu seljačke stranke pred občinskimi volitvami pozival volilce k uporabi proti policiji. Izročil je bil državnemu pravdnikstvu. Danes je bil izpuščen iz zapore in je kmalu nato umrl na pljučnici.

ZAGREB, 19. Današnji »Hrvat« poroča, da je umrl na pljučnici prvi dan, ko je bil odpuščen iz zapore, poslanec Radičeve stranke, Jan Janeček. Bil je, kakor znano, aretiran in zaprt, ker je javno pozival narod k uporabi. Janeček je bil rodom Čeh in tudi čehoslovaški državljani ter sploh ne bi mogel biti poslanec v konstituenti, ker se ni bival eno leto v naši državi. Iz čehoslovaške je moral svojčas pobegniti, ker bi se bil moral sicer zagovarjati zaradi raznih nerednosti pri aprovizaciji.

Uedinjenje socialističnih strank

BELGRAD, 21. Te dni so bila končana pogajanja delegatov raznih socialističnih frakcij in je bil dosežen sporazum, da se ustanovi enotna socialistična stranka za celo Jugoslavijo. Izvoljen je bil odbor za pripravo velikega kongresa strank. Vsaka frakcija je poslala po pet članov. Novi odbor se je konstituiral sledeče: predsednik N. Košanin, univ. profesor; člani: Vitomir Korač, Nedjelko Divac.

Avstrija

Poročilo konclerja Schoeberja o političnem dogovoru z Benešem

DUNAJ, 21. Kancler Schoeber je poročal komisiji za zunanje stvari o dogovoru, ki je bil sklenjen z Benešem. Obe državi se obvezujeta, da ostaneta izvršili vse določbe, ki so določene v trianonski pogodbi, in da si bosta vzajemno jamčili celotnost svojega ozemlja. Obe državi se tudi obvezujeta, da se bosta uprli proti vsakemu poizkusu vzpostavitve stare vladavine in da bosta reševali vse spore potom razsodišča.

Ta dogovor dokazuje — je dejal Schoeber — da nameravate obe državi složno delati za mirno obnovitev centralne Evrope.

Glede ljudskega glasovanja v Šopronju je Schoeber izjavil, da se bo vlada prepustila zaveznikom državam, od katerih pričakuje pravičnosti. Posebno mnogo si obeta od vpliva Italije, ki je igrala glavno vlogo v reševanju burgenlandskega vprašanja. Avstrijska vlada upa, da se bo spoštovala pravica in da se ne bodo vpoštevale samo madžarske želje, temveč tudi pravica, ki se je kršila v škodo Avstrije.

Avstrijska vlada bo odpravila podporo.

DUNAJ, 21. Listi javljajo, da je avstrijska vlada sklenila, da bo zaradi saniranja državnih financ začela odpravljati z 8. januarja postopno vse vladne podpore. Listi predvidevajo, da bo cena kruha poskočila od 74 kron na 400 kron.

Ogrska

Ogrska vlada je nedolžna.

BUDIMPEŠTA, 21. Na interpelacijo Friedricha glede izjav čehoslovaškega ministrskega predsednika in ministra za zunanje zadeve Beneša je izjavil grof Banfy: Beneš nas obtožuje sokrivde Karlovskega poskusa. Izjavil je, da je čehoslovaška vlada izvedela za Karlovo namero in da je torej izključeno, da bi o tem ogrska vlada ne bila poučena. Če to odgovarja resnici, bi bila morala čehoslovaška vlada obvestiti ogrsko vlado kakor tudi konferenco poslanikov, ako ni bilo v njenem interesu, da pusti dogodkom prosti tok. Beneš tudi zanika, da bi bil poslan Ogrski kak ultimatum, in pravi, da je ogrski zastopnik v Pragi Tahy v tem pogledu pretraval. Temu nasproti moramo priti, da odgovarja poročilo, ki ga je poslal Tahy v Budimpešto, popolnoma grozljam, ki jih je nasproti meni ustno izrekel čehoslovaški zastopnik v Budimpešti. Dalje je treba poudariti, da je Tahy izposloval intervencijo zastopnikov zaveznikov vevlasti pri čehoslovaški vladi, da se prepriči neupravičen napad na Ogrsko. Beneš je izjavil zastopnikom vevlasti, da je Tahy njegove izjave slabo razumel. Vsi tedga je izročil Tahy francoskemu zastopniku in Benešu 31. oktobra t. l. zapisnik o dogodkih ter obenem Beneša prosil, naj mu pokaže zmotno v razlagi, ako na katero naleti. Beneš pa ni odgovoril niti tedaj niti pozneje. Ogrska vlada — je zaključil Banfy — je vedno protestirala proti vsakršnemu vmešavanju kakor druge države v notranje zadeve Ogrske.

Vesti o romunskih obljubah bivšemu kralju Karlu nesrečne.

RIM, 21. V madžarski zbornici se je nedavno govorilo, da je bivši kralj Karel dobil od romunskih kralja pismo, v katerem se mu je zagotavljalo, da se bo romunska veda prepolnoma pasivno v slučaju, da bi se skušal vrniti na madžarski prestol. Romunsko poslanstvo v Rimu sporoča, da so te trditve izmišljene.

Rusija

Rusija ne rabi nemškega orožja

STOKHOLM, 21. List »Svenska Tageblatt« je trdil, da je Karl Kilbon, ravnatelj boljševiškega lista »Golkets Tageblatt« kupil v Nemčiji kot član Tretje internacionale 300 tisoč pušek na račun sovjetske vlade. Kilbon zanika sedaj to vest in izjavlja, da izdeluje Rusija sama že več orožja, nego ga rabi.

Amerika dala 20 milijonov dolarjev za rusko stradajoče ljudstvo

WASHINGTON, 21. Senat je sprejel zakonski načrt, ki ga je zbornica že odobrila in po katerem se dovoljuje 20 milijonov dolarjev za stradajoče rusko ljudstvo.

Francija

Za izbrisanje vojnih dolgov med zavezniki PARIZ, 21. »Temps« piše, da je nemogoče znižati nemški dolg, ker bi se s tem finančni položaj Nemčije prav nič ne izboljšal. Sedanja finančna slabost Nemčije in njena nesposobnost, da bi v bodoče mogla prenašati večja bremena, nista edina vzroka, da nima kredita.

Če se smatra, da bi moglo brisanje gotovih dolgov olajšati vzpostavitev trgovine v Evropi, bi se moglo predlagati, naj se Francija odpove svojim vojnim posojilom Italiji, Romunski in Jugoslaviji, toda pod pogojem, da se tudi Anglija odpove enakovrednemu delu posojil Franciji. London in Pariz bi dala tako zgled za delo na širši podlagi, ki bi se moglo začeti pozneje s sodelovanjem Zedinjenih držav. Tako bi prišlo do popolnega brisanja dolgov med zavezniki.

Francija ne želi protektorata nad Palestino

PARIZ, 21. Listi javljajo iz Londona, da je izjavil Briand dr. Weizmannu, predsedniku sionistične organizacije, da so vesti, da Francija želi mandat nad Palestino, popolnoma nezmislne.

Francoska komisija za zunanje stvari proti dovoljenju kreditov za poslanstvo pri Vatikanu.

PARIZ, 20. Komisija za zunanje stvari je začela proučevati vprašanje kreditov za poslanstvo pri Vatikanu. En član komisije je pripomnil, da je zastoj razpravi o tem vprašanju, ker lansko leto je vlada že porabila iz sklada določenih za propagando denar potreben za poslanstvo pri Vatikanu. Člani demokratske leve, katerih je bila večina v komisiji, so odobrili ta predlog in so odklonili kredite z 9. glasovi proti 8. Predsednik Lacroix se je vzdržal glasovanja. Od 36. poslancev jih je bilo na tem sestanku prisotnih samo 18.

Rathenau se ni pogajal z Louchenom

PARIZ, 21. Nekateri angleški popoldanski listi so naznanili, da je bil Rathenau včeraj jutraj sprejet od Louchera. Louchera pa je prosil zastopnika agencije »Havas« v Londonu, da naj demantira vest, da je imel on kak pogovor z Rathenauom.

Vesti o sklenitvi trgovskega dogovora med Francijo in Rusijo neresnične

PARIZ, 21. Agencija »Havas« javlja: Neki ruski list, ki izhaja v Parizu, je naznanil, da so se začeli Krasinovi odločenci potom ravnatelja neke skupine kapitalistov, ki poseduje petrolejske vire na Kavkazu, pogajati s francoskim ministrstvom za zunanje stvari. Vprašanje trgovske pogodbe da je tako stopilo v ospredje. Ta vest je povsem izmišljena.

Anglija

Vprašanje, o katerem se sedaj razpravlja v Londonu, je nemška odškodnina

PARIZ, 21. Agencija »Havas« javlja iz Londona: Vprašanje, o katerem se v tem hipu razpravlja v Londonu, je vprašanje nemškega januarskega in februarskega odškodninskega obroka. Louchera je sestavil, kakor znano, v obliki poročila načrt za izpolnitev plačil, ki se je sporočil Nemčiji 10. marca 1921. V angleških krogih se zagotavlja, da pride tekom današnjega dneva gotovo do sporazuma. Strokovnjaki so včeraj natanko proučevali to poročilo.

Francija zahteva med drugimi jamstvi tudi to, da Nemčija sestavi točne podatke o izvažanju in uvažanju. Med strokovnjaki, ki sedaj razpravljajo o tem vprašanju je nastalo vprašanje, ali more Nemčija sedaj plačati, kar se je obvezala plačati do 15. januarja. Francoski strokovnjaki so dokazovali angleškim strokovnjakom z dokumenti pri roki, da Nemčija lahko plača. Zdi se, da so jih o tem prepričali. Ko jih bodo prepričali, ne bo več nobene ovire, da se Nemčija prisili na plačanje odškodninskih obrov. Jutri ali pojutrišnjem se bo to bržkone doseglo, toda do tozadevnega sklepa ne bo bržkone prišlo v Londonu. Francoska in angleška vlada se bosta bržkone obrnili na zaveznike države, da slišita tudi njihovo mnenje.

Francosko-angleška pogajanja

PARIZ, 21. Agencija »Havas« javlja iz Londona: Louchera je šel včeraj v spremstvu francoskih finančnih strokovnjakov v zakladno ministrstvo, da bi se pogajal s Sirom Robertom Hernejem in angleškimi strokovnjaki. Ker pa leti niso še dovršili svojega dela, se je sestank odlogil.

Pogovor med Briandom in Lloydom Georgeom se je začel popoldne in je trajal do 13.15. Govorilo se je o istem vprašanju, kakor predvčerajšnjim. Dosedanja pogajanja so naredila na ministrskega predsednika zelo dober vtisek. Francoski strokovnjaki so popoldne nadaljevali proučevanje raznih vprašanj, ki so jim bila predložena.

Ministrska predsednika sta snoči nadaljevala razpravo o teh vprašanjih.

Briand o francoskih pomorskih zahtevah.

Poročevalcu agencije Reuter je izjavil Briand, da je francoska pomorska politika strogo defenzivna. Edini vzrok, zaradi katerega je Francija zahtevala zvišanje tožnje svojih velikih ladij je obramba svoje obale in promet s kolonijami, ki je za Francijo velike važnosti. Zgradba obrambnih ladij — je pripomnil Briand — kakor križark, rušilcev in podmorskih čolnov, stane sorazmerno malo.

NEW YORK, 20. »New-York Tribune« se bavi s francoskimi zahtevami glede mornarice in pravi, da utemeljujejo te zahteve le strateški vzroki, dočim sta Franciji v prvi vrsti potrebna gospodarska obnova in izplačanje vojne odškodnine s strani Nemčije. »World« poudarja, da Anglija ne bo pristala na francoske zahteve. »Washington Post« pravi, da so francoske zahteve v navzkrižju z Briandovimi izjavami. List pravi, da je glavna dolžnost francoske vlade, da se postavi na stališče drugih držav, ki se udeležujejo konference, tako da pride do složnega sodelovanja med zavezniki, katero more edino privedi do gospodarskega blagostanja.

Kakor javlja »Associated Press«, se je Hughes obrnil naravnost na Brianda in mu izrazil splošno presenečenje zaradi francoskih zahtev. »New-York Word« pravi, da Francija zahteva vse kaj drugega nego povečanje mornarice. To se bo pokazalo, ko bodo znane resnične francoske zahteve. Isti listi trdi, da je Francija pripravljena pustiti ob strani svoje zahteve glede mornarice, če bo dobila kot odškodnino bolj ugodne pogoje pri odškodnini.

»New-York Times« pravi, da je Hughesovo stališče v direktnem navzkrižju s francoskimi zahtevami, ker cilj konferenice je zmanjšanje pomorske vojne opreme, Francija pa bi hotela še večjo mornarico, nego jo ima Japonska. List se vpraša, ali

se Francija boji vojne z Anglijo v Sredozemskem morju in pravi, da je ta skrb povsem neutemeljena. Vendar pa smatra list, da se bodo francoske zahteve po natančni proučitvi izpremenile. To bo dobro šola tudi za Japonsko, ki se bo morala prepričati, da bi konferenca zgrešila svoj cilj, če bi se morala odgoditi, ne da bi dosegla popoln sporazum glede Santunga in Madžarske.

Pred novo konferenco evropskih držav in Rusijo?

LONDON, 21. Lloyd George in Briand sta se sestala včeraj popoldne. Razpravljala sta o izboljšanju gospodarskega stanja v Evropi. Angleži nameravajo baje doseči, da se skljuje mednarodna konferenca, katere bi se udeležile Velika in Mala entente, Rusija, nekdanje sovražne države in evropske nevtralne države. Smatra se, da bo na to angleško stališče pristal tudi Briand, toda z nekaterimi pridržki, med drugimi ta, da ostanje nemške finančne obveznosti neizpremenjene. Briand je vendar mnenja, da bo moral tvoriti angleško-francoski dogovor podlago tej konferenci. Oba ministrska predsednika delata sedaj na tem, da bi se dosegel tozadevni sporazum.

Rekord hitrosti v vožnji z zrakoplovom

LONDON, 21. Pilot Amos je dosegel s svojim biplanom rekord v hitri vožnji z zrakoplovi. Prevozil je 212 milj v eni uri. Doslej je imel ta rekord Francoz Sady Lecoq, ki je prevozil 206 milj v uri.

Angleška vojska ostane na Irskem do odobritve angleško-irskega dogovora

QUESTOWU (Kork), 21. Včeraj so se imele vkrcati čete za v Veliko Britanijo, toda vkrcanje se je zadnji hip odložilo. To se je zgodilo baje zaradi negotovosti, ali bo DREAM odobril angleško-irski dogovor. Čete se bodo vkrcale, čim bo dogovor ratificiran.

Japonska trgovska misija v Londonu

LONDON, 21. Prispela je iz Zedinjenih držav v London japonska trgovska misija, ki jo je poslala tokijska vlada.

Japonska v Washingtonu

Evropska javnost se je začela zanimati za Japonsko za časa rusko-japonske vojne, ki se je l. 1905. končala tako nesrečno za rusko ekspanzivno politiko na Daljnem Vzhodu in ki je povzdignila prestiž do tedaj precej neznačne oboje države. S te vojno je stopila Japonska v krog svetovnih velesil. Evropski ententni diplomati so v svetovni vojni znali pritegniti Japonsko na svojo stran in četudi ni imela ententa od te zveze nobenih neposrednih koristi, vendar je bila s tem odvrnjena nevarnost, da bi Japonska zapustila nevtralnost ter stopila na stran Nemčije. In tako je igrala Japonska imenito vlogo pri sklepanju mirovnih pogodb v Evropi, ki so tudi njej prinesle nekaj otkov v Tihem oceanu.

Vstop Japonske v svetovno vojno je olajšalo in pospešilo ameriško pomoč Evropi. Združene države so se mogle vrtni nemoteno in v svo silo na organiziranje silnih armad in vojne industrije. Zakaj antegonizem med Japonsko in Ameriko je že starejšega datuma. Posredovanju Združenih držav gre zasloga, da niso mogli Japanci v l. 1905. popolnoma izrabiti svoje zmage nad Rusi.

Nasprotstva med Japonsko in Ameriko so plemenskega, vojaškega in gospodarskega izvora. Japonska meri brez Koreje okoli 450.000 kvadratnih kilometrov. Dežela je gostobudna in mora pošiljati svoj prebitek prebivalstva s trebuhom za kruhom. Amerika pa se na vse načine brani rumenih gostov, ki so silno obvržani, zlasti pri delavstvu, ker je Japonec skromnejši, cenejši in ker je drugega »manj vrednega plemena«.

Združene države so se s posebnimi zakoni zavarovale proti priseljevanju tujcev, in med vsemi tujci so Japanci in Kitajci tisti, ki ne morejo nikdar postati ameriški državljani. Tako je v tem plemenskem sovraštvu dana možnost bodočim sporom.

Japonska, ki s svojim velikim otočjem zapira pot na Kitajsko in v Sibirijo, ima po vesoljnem oceanu polno večjih ali manjših otkov, ki so vojaške važnosti. V poštev pridejo kot oporišča za vojne ladje ali pa za izhodišče ofenzivnih izkrcanj na vzhodnem bregu, t. j. na amerškem obrežju. Po špansko-ameriški vojni leta 1898. so postale Združene države tudi znamenita sila v Tihem oceanu, ker posedujejo Filippine, Havajsko, Samojsko otočje in še druge otoke. Tudi Amerika zamore na teh otočjih napraviti oporišča za svoje vojne ladje. Posebno važna za Zedinjene države je posest Panamskega prekopa, ki je bil dovršen l. 1914. Prehod vojnega brodovja iz vzhodnega obrežja na zapadno brez neizmerno dolgega ovinka okoli južne Amerike silno povzdiguje bojno vrednost vzhodnega brodovja.

In končno je treba vpoštevati tudi gospodarsko tekmovanje Japonske in Amerike, ki je posebno izrazito na Kitajskem. To tekmovanje se je po vojni postrilo, ker Združene države so ravno vsled vojne razvile svojo industrijo do nepričakovane obsega.

Vsa ta nasprotja so dobivala svoj izraz vedno naraščajočem oboroževanju obeh

velesil. Pred vsem seveda prevladuje obo- roževanje na morju. Ker pa ni izključena možnost izkrcavanja armad, zato se mora razvijati vzporedno tudi oboževanje na suhem. Tega se je Amerika zavedala, zato so bile silne armade tekem svetovne vo- ne istočasno »poskusna mobilizacija« z ozirom na morebitno japonsko nevarnost v bodočnosti. Pa tudi na morju se je pri- čela Amerika oboževati v velikem ob- segu. Danes je prekosila Japonsko in do- hitela skoraj Veliko Britanijo. Vendar Ja- ponci niso počivali. Tudi oni so pričeli z gradnjo morskih jeklenih velikarov in baš tiste dni, ko se je vršila zadnja washigton- ska konferenca za razorožitev na morju, sta zdrčali v morje dve največji vojni ladji, ena na Japonskem, druga v Ameriki.

Ce pomislimo dalje, da imajo Združene države v svojih ameriških sosedih srđite nasprotnike, kakor Mehiko in sosedne republike, tedaj ni japonska nevarnost tako omalovaževanja vredna. Če bi prišlo do vojne, bi si Japonska zagotovila poprej pomoč teh sovražnikov Zedinjenih držav, ki strahujejo svoje manjše sosedne.

Tako je postajalo v vsakim dnevem jas- nejše, da mora privedi oboževanje teh dveh tekmecev v bližnji prihodnosti do vojne, ki bi bila tudi v slučaju, da bi se vojna omejila na Azijo in Ameriko, silno krvava, dolgotrajna in negotova. Zelo verjetno je pa, da bi pritegnila v vojni ples tudi evropske velesile, ki so zainteresira- ne na Daljnem Vzhodu.

Oboževanje pa je silno drago. Japonska ne bi mogla dolgo časa vzdrževati oboževalnega tekmovanja z neprimer- no bogatejšimi Amerikanci. Demokratska Amerika pa, ki nima obvezne vojske službe, bi morala postati vojska država ter zanemariti svoj gospodarski razvoj zaradi neproduktivnega oboževanja.

Tak je bil položaj, ki je privedel pred- sednika Zedinjenih držav, da je sklical svetovne velesile, da bi se pogodili za omejitve oboževanja. To zborovanje se je vršilo torej predvsem zaradi Japonske in Amerike. Tekom konference se je to kaj jasno pokazalo. Japonska je bila tista, ki se je obotavljala sprejeti ključ 5 : 5 : 3. Vprašanje Kitajske, ki je stalo spčetka v ospredju, je stopilo v ozadje in slo je za to, da se na Tihem oceanu obrani po- litično ravnateljstvo. Mimo kitajskega vpra- šanja je konferenca šla tiho. Kitajska ostane, kar je bila, to se pravi molzna krava za vse štiri velesile, ki so podpisale sporazum. V zbor treh glavnih pogodbeni- kov so pritegnili Francijo, ki je torej uved- javila svojo politično moč tudi na Vzhodu. Vendar pa si bo delila Kitajsko in drugo, kar pride še zraven, triperesna deteljica: Anglija, Amerika in Japonska.

Mogotici teh treh velesil bodo neomejeno gospodarovali nad Azijo, prednjata bosta Anglija in Amerika. In tako so dobili tudi srečni Azijci vsemogočni »sporazum«, ka- kršnega imamo v Evropi: Anglijo, Fran- cijo in Italijo. Tudi tu ima glavno besedo Anglija. Predstavniki teh velesil imajo danes v rokah vesoljni svet. Zadnja pogodba v Washingtonu je za sedaj ustavila vojne priprave, spopad med belim in rume- nim plemenom je za enkrat prenešen na poznejše čase, Japonska se je morala ukloniti močnejšim, storila je to tem lažje, ker je dobila tudi kos »potice«. Tako bo- do ti mogočniki v miru prebavali svoje grizljaje, dokler ne pride do novih spornih vprašanj. Mali narodi v Aziji in v Evropi pa so prisiljeni sprejeti kot neizpremen- ljiv zakon vse take sklepe, ne glede na to, da se dotikajo tudi njihovih življenjskih koristi.

Res je, mnogo so krive razmere, toliko splošne, koliko posebne in Italiji. Dokler so bili ti ljudje v strelskih jarkih, so bili uverjeni, da je dovoljeno vsako sredstvo za doseg cilja. Razumljivo je torej, da se ti duhovi ne dajo tako hitro razorožiti, po- sebno ne od vlade, ki razorožuje samo potom tiskarjev v tiskarni vladnega lista. Nekaj utegne pomagati tudi to. So tudi resni in odgovorni uradniki, ki bodo iz- vrševali vladne ukaze. Toda, na nekaj pozabljajo vse italijanske vlade. Italijan- ski narod uživa vse svobode in dobrote nacionalne države v večji meri, nego vse druge. Ali tudi v tem so nevarnosti. Ogrom- en del italijanske inteligence in mnogi mnogi italijanski državnik si ne morejo povzpeti nad obzorje, ki ga jim nudita na- rod in narodna država. Italijanski narod, ki ima za seboj sijajno zgodovino, sliši, ko prihaja v dotiko s tujci, le slavospeve svoj- jim veleumom, kakor so: Dante, Verdi, Leonardo de Vinci, itd. Sliši hvaliti lepoto in milino svojega jezika, krasoto svoje do- movine. In potem je preprčan, da je vse v Italiji dobro. Pri tem pa ne prihaja do tega, da bi se kaj učil od tujcev!

Okrog in okrog pa so države, ki so po- tegaile črto pod posamezna razdobja v svoji zgodovini ter izvedle tudi posledice iz dobljene svote. Kar je izkustvo v vsak- danjem življenju, isto je zgodovina v živ- ljenju naroda. Vsi narodi so se učili iz zgodovine, se ravnali po nji in se — vzgo- jili. Začeli so tam, kjer je začel italijanski: pri malih državcih, ki so se ljuto pobija- le medseboj. Le pogledimo n. pr. nemški narod. Še pred 100 leti je imel kakih tristo državcih, ki so bile v večnem sovraštvu med seboj. A danes, po ogromnem udarcu v svetovni vojni? Izpremenilo se je mar- sikaj, ali nekdanjih državcih ni več! Pod tišo dobo je nemški narod potegnil črto. Italijanski narod pa se — kakor se zdi — noče učiti iz svoje zgodovine. V vsej politični zgodovini italijanskega naroda je ena sama lepa, velika doba: Risorgimen- to. O svetovni vojni ne govorimo, ker so nam ti dnevi še preblizu. Sicer pa ima zgodovina italijanskega naroda samo za- lostna poglavja. Benetke, Genova, Milan, Rimini, Spezia, Modena, Firenze, Bolog- na, Neapelj, Sicilija — vsa ta mesta so se — sama sicer včasih mogočna — stoletja in stoletja pobijala v bratomornem boju. In vedno je tujec — Francoz, Nemec, An- glež — našel priložnost, da je izkoristil to nesložnost in je za mnogo let zasušil velike dele Italije. Narod, ki je preživel 2000 let take zgodovine, ne more pozabiti tega od danes do jutri. Kakor je poinecne proizvod svoje vzgoje in svojih življen- skih izkustev, tako je tudi narod plod svoje zgodovine.

Tu bi bila naloga mož, ki vodijo usodo italijanskega naroda! Ta bi bila naloga vlade! In te naloge se različni Giolitti, Nitti, Bonomi, Della Toretta itd. — ne za- vedajo! Oai niso nič drugega, nego sodob- ni Medici, Sforze, Parme, Borgia. Mod- erni državnik se mora lotiti take naloge vzgajanja ljudstva! Za to ima — poleg drugih — velikansko sredstvo, ki ga ima vsaka moderna država — v svoji vojski.

sti in miru v Rusiji. Treba bo še deset ali tudi več let, predno se reši Rusija iz sedanjih težav. Toda ruski narod je gotovo najboljši človeški material na vsem svetu. Ko pride na podlagi izkustva do spozna- nja, da se svoboda da doseči le z velikimi težavami in postopno, potem bo stala pred svetom zdrava in močna dežela, od ka- tere se bodo mogli drugi marsičesa učiti.

Slepa sebičnost in pomanjkanje spozna- nja pri političnih voditeljih velikih in sred- njih držav bi mogla p apogubno vplivati ne samo na usodo Rusije, temveč celega sveta.

Poročevalec zaključuje: Na vsej zemeljski obli ni naroda, ki bi mu bilo čustvo na- rodne nestrpnosti tako tuje, kakor je rus- kemu. Nezmisljeni nacionalizem stare Ru- sije nima nič skupnega z ruskim narodo. Pripoznati je treba, da je Amerika edina velesila, ki je že iz prvega začetka to spoznala in opozorila na nevarnost umetnega razkosanja Rusije.

Poročevalec se bavi tudi z verskim giba- njem med rusko inteligenco in ruskim na- rodom. O tem prihodnjč.

Pouk iz zgodovine Italije

Zivimo v dobi konstitucionalnih držav in splošne vojske dolžnosti. To znači: uso- do države ima v rokah ljudstvo samo. S svojim vojaškim in političnim aparatom ustvarja država primerno obsežen okvir, močan na znotraj in — v razmerju do dru- gih držav — na zunaj. Na znotraj se drže tisti činitelji, ki določajo narodno in drž- avno življenje, v mejah tega okvirja. Dr- žava, ki to izpolnjuje, je v modernem zmi- slu res svobodna.

Kako pa je v Italiji? Ne vemo, če nas bodo prav razumeli. Govoriti bi hoteli zgodovinsko-kritično, čeprav se zavedamo nevarnosti, da se nam bo zopet podtikalo kako natolcevanje, ker je pero slučajno — slovensko.

V Italiji vidimo sicer resno voljo — kol- likor moremo razumeti iz časopisov in iz raznih člankov vojaških strokovnjakov — da se vojska reorganizira in da postane v rokah vlade mogočno sredstvo na znotraj in na zunaj, kakor mora biti moderna vojs- ka v moderni državi.

Toda poleg te organizacije, ki je in ima postati še mogočnejši činitelj na veliki teh- nici za evropsko ravnateljstvo, kličejo dan na dan nove, več ali manj vojaški organizira- ne skupine: Giolittijeva, Nittijeva, Bom- bacciijeva, D'Annunzijeva skupina, »bivši bojevniki« Mussolinijeva bele garde, rde- če garde. Nekatere so izvršno organizira- ne, predvsem pa vedno pripravljene za regularen naskok.

Res je, mnogo so krive razmere, toliko splošne, koliko posebne in Italiji. Dokler so bili ti ljudje v strelskih jarkih, so bili uverjeni, da je dovoljeno vsako sredstvo za doseg cilja. Razumljivo je torej, da se ti duhovi ne dajo tako hitro razorožiti, po- sebno ne od vlade, ki razorožuje samo potom tiskarjev v tiskarni vladnega lista. Nekaj utegne pomagati tudi to. So tudi resni in odgovorni uradniki, ki bodo iz- vrševali vladne ukaze. Toda, na nekaj pozabljajo vse italijanske vlade. Italijan- ski narod uživa vse svobode in dobrote nacionalne države v večji meri, nego vse druge. Ali tudi v tem so nevarnosti. Ogrom- en del italijanske inteligence in mnogi mnogi italijanski državnik si ne morejo povzpeti nad obzorje, ki ga jim nudita na- rod in narodna država. Italijanski narod, ki ima za seboj sijajno zgodovino, sliši, ko prihaja v dotiko s tujci, le slavospeve svoj- jim veleumom, kakor so: Dante, Verdi, Leonardo de Vinci, itd. Sliši hvaliti lepoto in milino svojega jezika, krasoto svoje do- movine. In potem je preprčan, da je vse v Italiji dobro. Pri tem pa ne prihaja do tega, da bi se kaj učil od tujcev!

Okrog in okrog pa so države, ki so po- tegaile črto pod posamezna razdobja v svoji zgodovini ter izvedle tudi posledice iz dobljene svote. Kar je izkustvo v vsak- danjem življenju, isto je zgodovina v živ- ljenju naroda. Vsi narodi so se učili iz zgodovine, se ravnali po nji in se — vzgo- jili. Začeli so tam, kjer je začel italijanski: pri malih državcih, ki so se ljuto pobija- le medseboj. Le pogledimo n. pr. nemški narod. Še pred 100 leti je imel kakih tristo državcih, ki so bile v večnem sovraštvu med seboj. A danes, po ogromnem udarcu v svetovni vojni? Izpremenilo se je mar- sikaj, ali nekdanjih državcih ni več! Pod tišo dobo je nemški narod potegnil črto. Italijanski narod pa se — kakor se zdi — noče učiti iz svoje zgodovine. V vsej politični zgodovini italijanskega naroda je ena sama lepa, velika doba: Risorgimen- to. O svetovni vojni ne govorimo, ker so nam ti dnevi še preblizu. Sicer pa ima zgodovina italijanskega naroda samo za- lostna poglavja. Benetke, Genova, Milan, Rimini, Spezia, Modena, Firenze, Bolog- na, Neapelj, Sicilija — vsa ta mesta so se — sama sicer včasih mogočna — stoletja in stoletja pobijala v bratomornem boju. In vedno je tujec — Francoz, Nemec, An- glež — našel priložnost, da je izkoristil to nesložnost in je za mnogo let zasušil velike dele Italije. Narod, ki je preživel 2000 let take zgodovine, ne more pozabiti tega od danes do jutri. Kakor je poinecne proizvod svoje vzgoje in svojih življen- skih izkustev, tako je tudi narod plod svoje zgodovine.

Tu bi bila naloga mož, ki vodijo usodo italijanskega naroda! Ta bi bila naloga vlade! In te naloge se različni Giolitti, Nitti, Bonomi, Della Toretta itd. — ne za- vedajo! Oai niso nič drugega, nego sodob- ni Medici, Sforze, Parme, Borgia. Mod- erni državnik se mora lotiti take naloge vzgajanja ljudstva! Za to ima — poleg drugih — velikansko sredstvo, ki ga ima vsaka moderna država — v svoji vojski.

Vlada naj se pokaže močna in ne bo ji manjkalo mož — umetnikov, znanstven-ikov; organizatorjev, sociologov, ekono- mov — ki jo bodo pdpirali pri tem strem- ljenju. Narod ji bo hvaljeval. Vlada pa, ki obnemoglo gleda, kaj delajo razni mali tribuni s svojimi vojaškimi organizacijami na škodo svojih sodržavljanov in krvnih bratov: taka vlada ni moderna! In narod, ki ima tako vlado, se vrača v minulost in živi od minulosti.

Nesrečen lovec

Hrvatski pregovor govori o lovcu, ki je lovil zajca, a je v svoje nemilo pre- senecenje — zbudilo volka. Tak nesrečen lo- vec se nam zdi italijanski minister za vnanje stvari Della Toretta. Hotel bi, da si Italija pridobila in zagotovila nekako prvenstvo med nasledstvenimi državami bivše avstrijske monarhije. Ali pot, ki jo ubira je povsem zgreše- na. O tem bi ga bil moral temeljito poučiti sestanke v Pragi med predstavniki Nemške Avstrije in Českoslovaške.

Della Toretta je računal, da treba pred vsem deti uzdo Jugoslaviji in Českoslovaški. V ta namen je izrgal češkemu ministru za vnanje stvari Benešu iz rok vlogo posredo- valca med Nemško Avstrijo in Madžarsko in pripravil tisti znani sestanek v Benetkah. Nemška Avstrija je bila vesednjega sedanja- gega kočljivega položaja prisiljena podpisati dogovor, ki izpremenja trianosni mir, s katerim ji je bila prisojena zapadna Ogrska z glavnim mestom Sopronjem.

Della Toretta si je hotel na ta način pridobi- ti prijateljstvo Madžarov, da bi z njihovo pomočjo dosegel svoj gori označeni cilj. Po- srečilo se mu je menda dobiti Madžare na svojo stran toda pri tem se mu je zgodilo tako, kakor, tistemu nesrečnemu lovcu: lovil je zaj- ca — zbudil je volka: — ukrotiti je hotel Českoslovaško in Jugoslavijo — a je dosegel zblizanje med Nemško Avstrijo in Českoslo- vaško in preko te gotovo tudi z Jugoslavijo. Della Toretta je s svojo politiko ozlovljil Českoslovaške in Jugoslovne ter ogorčil nem- ske Avstrije.

Tako je — gotovo v svoje grenko razočar- anje izzval sestanek v Pragi, kjer se je dose- gel — kakor je jasno razvidno iz izjav oboje- stranskih državnikov — gospodarski in poli- tični sporazum med obema republikama. Vsa- komur mora biti jasno, da je ta sporazum po- sledica pristanosti velike entente pri reše- vanju avstrijsko-madžarskega spora, pri ka- terem so prizadete tudi obojne države. Dr- žavniki nasledstvenih držav so pač prišli do spoznanja, da se morajo stisniti v eno vrsto proti svojevoljnemu in nasilnemu postopanju sebičnih zapadnih držav.

Della Toretta se je globoko zaračunal. Ima pač svoje Madžare, ni pa s tem zadel tistega zaželjenega protitežja proti meči Českoslovaške in Jugoslavije. Nasprotno: utrdil je in povečal je protitežje proti ciljem svoje politike. Po- dal se je na pot, ki ga le odjava od njegovega cilja, ki je prvenstvo in nekakna nadvlada nad nasledstvenimi državami bivše monarhije. Na svoji strani ima della Toretta Madžare, vse druge pa proti sebi. Če je, Jugoslovence, Po- ljake in sedaj še Nemško Avstrijo. O razpolo- ženju v Nemški Avstriji proti politiki Italije govore Dunajski javni glasila tako jasno in razločno, da mora slišati in razumeti ti, ki naj- slabše uho. O Romunih ne govorimo, ker je znano, da so bili ti vedno nezanesljivi. Na nje ne more mala ententa zanesljivo računati, ali Della Toretta tudi ne! Ta še manj je spričo- zemljenega položaja Romunske.

Sestanek v Pragi je prinesel nemilo prese- čenje ne le za Della Toretto, ampak tudi za vso politično Italijo. Ko je padel Sforza in mu sledil Della Toretta; so zvenele zmagoslavne fanfare po italijanskem nacionalističnem časopisu. Sforzo so obsipali z najhujšimi obož- bami. Očitali so mu nerodnost, pomanjkanje vsakega jasnega koncepta v njegovi politiki, nerazumevanje ciljev, po katerih mora stre- meti Italija, pred vsem pa pomanjkanje po- trebne odločnosti. Della Toretto pa so sla- vili kot odrednika iz vse dotodanje mizerije v vnanji politiki Italije. In Della Toretta se je res krepko zaletel, ali — ponesrečil je. Rado- stni zvoki so utihnili kmalu in že se oglašajo besede trpke gaje, ki vsebujejo priznanje, da je bil Sforza vendar-le — boljši, pred vsem pa previdnejši lovec!

Neuspeh Della Torette bo imel morda ven- dar-le tudi svojo dobro stran. Dal bo italijan- ski javnosti pouk, da politika nobene države — tudi najmočnejše — ne sme leteti po zraku, marveč da mora imeti pod nogami — trdna tla, da mora računati za dejanskimi razmerami, ki igrajo prvo vlogo v meddržavnem življenju. Della Toretta si je v svoji glavi ustvaril neki politični svet, ki ne odgovarja obstoječi dejstvom in na tej zgrešeni podlagi je zgradil svojo politično zgradbo. Zajca ni prinesel do- mov, pač pa je zbudil volka. Bil je nesrečen lovec!

Dnevne vesti

Smrtna kosa. Včeraj zjutraj je umrla pri Sv. Ivanu gospića Slavica. Godina v 27. letu svoje dobe. Bolehala je več let. Po- kojnica je bila hič našega znanega narod- nega boritelja Stanka Godine, moža, ki je vsekdar stal neomajno kot kraška skala v vseh viharjih. Ob udarcu, ki ga je zadel, sočustvujejo žnjim iz polnega srca, ne le vsi Svetoivančani, marveč vsi, ki jim je bil Stanko Godina zvest soborec v narod- nih borbah... Pogreb se bo vršil jutri ob 10. uri predpoludne iz hiše žalosti št. 174 na Vrdelci (Via Scoglio.)

Običajne volitve. Bližajo se občinske volitve v naši pokrajini in razne politične struje se začenjajo za nje polagoma pripravljati. V Tr- stu so prvi nastopili s proglasom združeni fa- sisti in italijanski nacionalisti. Kakor o priliki zadnjih državnozbornih volitev, bodo fašisti in ital. nacionalisti tudi pri prihodnjih občins- kih volitvah skupno nastopili. Nočemo liti proroki, ali gotovo nihče ne pričakuje, da bodo ti ultrašovinistični elementi dosegli pri prihodnjih volitvah tak uspeh, kakor so ga dosegli zadnjič s pomočjo svojih oboroženih nasloknih čet.

Casi se spreminjajo in marsikdo v zadnjem času postal mnogo bolj hladnokrven. Težka gospodarska križa pač ne more povspesevati nacionalističnega navdušenja. Ostanke nekdanje mogočne tržške ka- more, ki se je dčila s ponosnim imenom itali- janske nacionalistično-liberalne stranke, no- čejo več slušiti kakor privravec vročokrvnih fašistov in so se združili v novo demokratsko stranko pod vodstvom znanega advokata

Mracha. K njim so se pridružile tudi nekate- re manjše politične organizacije, ki so se nenado- mo pojavle po vojni, brez programov in brez določenih ciljev. Pod novo zastavo italijanske demokracije se tu — kakor tudi v Italiji — zbirajo vsi taki meščanski in malomeščanski elementi, ki se nikakor ne morejo orijentirati v novih političnih borbah, nastalih po vojni. O italijanski ljudski stranki se še ne ve, kako ulogo misli igrati v volilni borbi. Republi- kanci želijo združitev vseh levitarskih strank proti meščanstvu, t. j. vseh strank, ki zastopajo interese delavcev, uradnikov in kmetov (republikancev, socialistov in komunistov), so pa proti sodelovanju z italijansko ljudsko stranko, ki tudi trdi, da zastopa interese ome- njenih slojev.

No, iz te republikanske moke gotovo ne bo kruba. Socialisti v svojem glasilu tožijo, da republikanci niso iskreni, ker ostro napadajo politiko istih socialistov, s katerimi bi hoteli isti skupno v volilni boj. Še odločnejše odklan- jajo republikanski predlog komunisti, o katerih se sploh še ne ve, ali se bodo udeležili občinskih volitev ali ne, ker čakajo na dozadevni odlok svojega osrednjega odbora v Rimu. Vse- kakor se pa lahko z gotovostjo računa na to, da bodo komunisti, ako se udeležijo volitev, nastopili samostojno, ni pa izključena koalicijska med republikanci in socialisti, ker sta te dve stranki že enkrat skupno nastopili, in sicer o priliki zadnjih volitev v odbor tržške delav- ske zbornice.

Težja, nego v Trstu, pa bi bila taka koalicijska v istih mestih, kjer republikanci le težko prikrivajo svoje simpatije do nacionalistov.

Prva seja gospodarsko-tržškega odbora krajske posvetovalne komisije. V torek, dne 20. t. m., se je vršila prva seja gospodarsko- tržškega odbora krajske posvetovalne komi- sije. Dnevni red smo že objavili v nedeljski številki. Odbor se je izjavil soglasno za vsaj devetletno odložitve preskrpice, o kateri go- vori naredba Vrhovnega poveljništva od 8. fe- bruarja 1919. in 2. aprila 1919. Razen tega se je sklenilo, da se bo opozorilo občinstvo na 3. novelo civilnega zak., ki omejuje rok za pre- skripicijo trgovskih kreditov na tri leta. Usta- novila se je odbor, sestavljen od gg. Are, Fri- gyesyja, Mosconija, Reiserja, Rocca in Stur- niga, ki bo proučeval ukrepe za izboljšanje sedanjega stanja industrije in trgovine v Julijski Krajin. Gospodarsko-tržški odbor je opozoril, da je neizravno sredstvo za izboljša- nje omenjenega stanja začetek železniških in drugih javnih del okoli tržškega središča. Po- mnenju tega odbora ni tržško vprašanje ne- sledljivo. Odbor, sestavljen od gg. Are, Fri- gyesyja, Mosconija, Reiserja, Rocca in Stur- niga, ki bo proučeval ukrepe za izboljšanje sedanjega stanja industrije in trgovine v Julijski Krajin. Gospodarsko-tržški odbor je opozoril, da je neizravno sredstvo za izboljša- nje omenjenega stanja začetek železniških in drugih javnih del okoli tržškega središča. Po- mnenju tega odbora ni tržško vprašanje ne- sledljivo. Odbor, sestavljen od gg. Are, Fri- gyesyja, Mosconija, Reiserja, Rocca in Stur- niga, ki bo proučeval ukrepe za izboljšanje sedanjega stanja industrije in trgovine v Julijski Krajin.

Vprašanje organizacije socialnega zavarovanja v novih pokrajinah bo proučeval odbor, od gg. kcm. L. Brunnerja, Comicia, Pitacea, Puecherja, Visintinija, dr. Saitza (za industri- sko zvezo) in zastopnikov tržške trgovske zbornice in zveze ladjedelcev. Upeštevale se bo tudi mnenje zastopnikov rudarjev in kme- tov, Pescebnem podobor, sestavljenemu od gg. dr. Puecherja, dr. Saitza in inž. Widmarja, seje prepustilo proučevanje vprašanja uveljav- ljenja zakona o zavarovanju proti neposlo- vojni brezposelnosti. O tem vprašanju se bo 28. moralo poročati na prihodnji seji, ki bo 28. decembra. Ta odbor bo moral tudi proučiti resolucijo barona Lazzarinija, ki se glasi: Go- spodarsko-tržški odbor krajske posvete. kom. zahteva, da naj se ohranijo vse določbe bivše vlade o socialnem zavarovanju. Izboljša- nje pa naj se in izpopolnjuje z določbami, veljavni- mi v starih pokrajinah. Pri slučajnostih je bil odobren predlog gosp. Lucatellija, da naj se podpira delovanje trgovske zbornice za ustanovitev poštnega urada v prosti luki.

Razen tega je bilo sklenjeno, da se bo predlo- žilo gen. civ. komisariju, naj se ustanovi pose- ben odbor za agrarna vprašanja, ki bo prou- čeval vprašanje pozozdovanje krasa. Predlog gosp. Cesarea, naj se proglasi tržška mesnica za prosto zono, je bil odložen na prihodnjo sejo.

Orožje v rokah mladine. O bivši Avstriji je šla po svetu govoric, da prihaja z vsa- koku dobro idejo za nekoliko let prepozno in zato navadno zares prepozno. V tem pogledu je tudi naša tržško politično oblastvo nekak bivaša Avstrija v našem lokalnem okviru. — Te dni je izdala od- redbo, ki bi bila sicer vse hvale vredna, če bi bila izšla že davno poprej. Odred- ba nalaga, da se vsem mladoletnim iz- pod 21 let odtegne dovoljenje za nošnja orožja. Prav in lepo, ali prepozno, veliko prepozno. Gospodje hočejo gasiti, ko je že toliko pogorelo. Ne mislimo tu na naše požgane domove, ampak na puščenje v srcih in dušah mladine, ki mora vzbujati strah pri stariših in rodbinah. Kolikokrat že smo apelirali mi na oblastvo in stari- še, kaj da bi iz mladine, 15—16-letnih fantičev, ki smejo svobodno nositi moril- no orožje in ga rabiti v polni zavesti, da se jim nič ne zgodi radi tega! In kar je najhujši: tem mladičem so dali orožje v roke iz nečedne politične spekulacije. Mladino, ki naj bi se učila v šoli in vzga- jala k plemenitimi misljenju, so pritegnili v vrtnec političnih viharjev. Orožje v roki nezrelega fantiča, strast in sovraštvo so trup, ki demoralizira srca. Orožje v taki roki ogroža sočloveka, pri tem pa ubija tudi dušo... strelca samega. To bi bili morali vedeti sicer modri gospodje pri našem političnem oblastvu. Sedaj še-le prihajajo z odredbo, ki jemlje fantičem orožje iz rok. Ta odredba je obenem huda obsodba njihove uprave. Kajti tako daleč bi sploh ne bilo smelo priti, da bi bila ta odredba potrebna. Ce bi ne bili dovolili mladoletnim ljudem, da nosijo orožja, bi jih ne bila poučila izkustva kako so gre- šili! Orožje morejo odvzeti iz rok; ali pa izgine s tem tudi podivjanost iz duš, ki sta ga zasadila orožje in razburkana ulica? Odprto pa je še mučno vprašanje, — utem- eljeno v izkustvih: ali se bo odredba tudi resno izvajala.

Selitveni urad nas prosi, da objavimo slede- če: Transport bivših državnih uslužbencev in njihovih družin, ki je imel oditi koncem tega meseca, se bo nabrže nekoliko zakasnil radi tega, ker je večina prijavljenih bivših uradni- kov že del časa zapustila tukajšnjo državno službo in je vsled tega pri generalnem komi- sariatu nastal dvom, kako naj se dotična od- redba ministrstva tolnači. Generalni civilni komisariat bo vprašal telegrafično tozadevna navodila v Rimu, to tudi iz drugega razloga,

ker je proračunska postojanka za brezplačni prevoz bivših državnih uslužbencev izpra- nana. Kakšen odgovor pride iz Rima ni znano. Mogoče je, da centralni urad za nove pokraj- ne sploh ne odobri več brezplačnega prevoza bivšim državnim uslužbencem. Na vsak način se lahko pričakuje, da se bo postopaj, ki ga zahteva rešitev tega predmeta, nekoliko zav- leklo. Zato prosimo za vsak slučaj tiste druž- ne, ki so se prijavile za omenjeni transport, da bi se čim prej oglasile pri gosp. Antonu Pod- brščku v Trstu, Via Torre Bianca 39, I. Tam naj izjavijo, ali so pripravljene za slučaj, da bi brezplačni transport ne bil dovoljen, plačati same prevozne stroške, tako da si vsaj zagot- ovijo udobnost, da lahko potujejo skupaj s svojim pohištvom. Selitveni urad bo, seveda, delal na to, da se doseže brezplačen prevoz.

ČLANI POLITIČNEGA DRUŠTVA «EDI- NOST», ki se niso poravnali svoje članarine za 1. 1921, naj to storijo še pred novim letom. Poverjeniki so naprošeni, da poberejo članarino pri članih v svojem okrožju ter da pridobe za društvo nove člane. Kdor se zaveda, da je Jugoslovne, naj ve, da je njegova dolžnost pristopiti kot član k Političnemu društvu «Edi- nost».

Z ljudskim štetjem bodo Italijani skušali do- kazati, da nas je tu le malenkostno število. V naših močeh je in tudi naša sveta dolžnost je, da jim dokažemo, koliko nas je v resnici. To storimo, če sodelujemo pri Političnem društvu «Edinost» vsi, prav vsi, brez razlike mišljenja in naziranja.

Politično društvo «Edinost» ima svojo pisar- no v Trstu, v ulici S. Francesco št. 20, I. nad. Tam bodo vsak član brezplačno vsakovrstne informacije in nasvete.

Članarina znaša le lir 4.50 za celo leto. Pri- glas se lahko osebno vsak dan od 9.—1. in od 3.—7. popol., ob nedeljah in praznikih pa od 9.—12. predpol., ali pa pisмено, naravnost ali pa potom poverjenikov.

V ednosti je moč!

Blagor njim, ki so nevedni! Kadar-koli zahtevamo polno pravico za svoj jezik v državnih, deželnih in občinskih uradih ter v vsem jav- nem življenju, nas zavračajo, češ saj razumete tudi italijanski. Tako torej! To stališče je čudno in še čudnejše je tako naziranje. Ce ima kdo sposobnosti, da se nauči drugih jezikov, če se je tudi trudil, da se ni prisvojil kak drug jezik: je to greh, ki se ljuto mašuje nad njim! Po mnenju naših narodnih nasprotnikov ga mora zadeti najhujša vseh kazni: izgubi naj pravico do svojega rojstva, do rabe svojega lastnega materinega jezika, odredi bi se moral svoje narodnosti. Z drugo besedo: preneha biti svoboden in enakopraven državljani. Le kdor je nesposoben za učenje tujih jezikov, ali pa je prelen za tak trud, sme ostati zvest svojemu narodu, ljubiti svoj jezik in se boriti za nje- gove pravice! Do takih gorastnih zaključkov prihajajo naši narodni nasprotniki. In take zaključke hočejo praktično izvajati tisti činitelji, ki nam prirejajo sedaj ljudsko štetje. Čemu bi sicer izpraševali naše ljudi, če razumejo itali- janski jezik? Pameten in misleč človek se mora prijetati za glavo. Ce bi bilo res pravil- no in veljavno to, kar hočejo oni, potem bi morali mi vslikati: blagor njim, ki so nevedni!

— Ni jih mnogo, ali vendar jih je nekaj, med Italijani, ki poznajo tudi nemški, francoski, an- gleški ali morda tudi kak slovenski jezik. To bi gledali, če bi jim prišel kdo in jim rekel: ker si se pričel tudi neitalijanski jezik, si ne- hal in ne smeš biti več Italijan! To pravico ti odjemlje poznavanje drugih jezikov. Kdor si usvaja tako naziranje, postavlja na glavo vse najprvotnejše in v vsem vneto veljavne pojme.

Opis zemljiškega davka. Kakor znano, je trpela v tekočem letu vsa dežela vsled vre- menskih nezdod (suše, toče). Vsled tega so bili po večini poljski pridelki docela uničeni.

Za odpis davka imamo zakon iz leta 1917, d. z. št. 516.

Ta naredba predvideva dvojno prijavo s strani prizadetih davkoplačevalcev. Prvič: po § 6 navedenega zakona mora lastnik poškodova- nega zemljišča v teku 8 dni po nezdodi pri- javiti elementarni dogodek, približno škodo in parcele civilnemu komisariatu (davčnemu oblastvu svojega okraja). V primeru plošne škode kakor lani, mislimo, da ne more biti pre- preke za to prijavo, ako bi županstvo nazna- nilo te podatke skupno za celo občino. Drugič: Vrhu tega morajo prizadeti posestniki nazna- niti po § 7 posamezno najkasneje do konca leta svoje pridelke kakor tudi, koliko so jih pričakovali, da ne bi bilo nezdode; navesti imajo tudi št. posestne pole. Finančno ravnat- elstvo v Trstu je s odlokom št. 1 VI. 119/3 iz leta 1918. na ukaz finančnega ministrstva št. 17097/1918. obvestilo podrejena davčna oblastva (civ. komisariati), naj se ljudstvo in županstva pri vsaki priliki opozore na te pred- pise, in je davčna oblastva pooblastilo, da sprejemajo v prestres tudi druge prijave, ka- tere bi bile v primeru, da je ta naredba še nepoznana, vložene po tem roku.

Vsled vojnih dogodkov se ti predpisi niso objavili, marveč so danes še tako neznan kakor pred izdajo. Davkoplačevalci so bili vrhu tega po večini odsotni. Dvomimo, da bi bilo le eno županstvo pravilno poučeno o tej važni naredbi, ne izozemši deželni odbor.

V tekočem letu je ljudstvo prijaviło škodo potom svojih županstev, sicer ne posamezno, temveč kakor poprej običajno. Mislimo, da ta skupna prijava nezdode s strani županstev na civ. komisariat ne more biti odbita, saj je bila škoda v posameznih občinah splošna in enaka.

Sedaj pa gre še

est v predmestju in v okolici v letu 1922. ...
 Najbolj dobav je pet (2500, 1000, 1000, 1800
 in 1500 kub. metrov). Ponudbe morajo biti
 izdane in kolektivne (2 liri). Priložiti se
 mora pobornica, da se je plačala kavčija
 (3% vrednosti dobave). Cene mora navesti
 ponudnik. Sedaj dogovorjene cene bodo ve-
 ljale do konca julija 1922. Tedaj se bodo more-
 bitno izpremenile. Če bi se pri teh pogajanjih
 ne dosegel sporazum, bodo ostali dobavitelji
 obvezani samo še dva tedna. V ponudbi se
 morajo označiti mesta, kjer se bo grušč pridobi-
 val, in občinskemu tehničnemu uradu se
 morajo predložiti vzorci. Podrobnosti se iz-
 daje v IV. oddelku municija (ulica Teatro
 št. 5, II). Pri tem oddelku se morajo vložiti
 tudi ponudbe. Po 2. januarju 1922. opoldne se
 ne bo sprejela nobena ponudba več, niti če je
 boljša. Razsodil bo izredni komisar.

Občinsko gledališče Verdi. Tudi tretja pred-
 stava «Walkirije», ki se je pela v torek, je
 privabila v gledališče toliko občinstva, da je
 bilo polno v vseh kolicah. Občinstvo ni šte-
 dilo s pohvalo toliko pevcev kakor tudi moj-
 stru Marinuzziu.

Danes ob 20. uri četrtja predstava «Wal-
 kirije».

NAROCNIKOM «GORISKE MATICE» se
 naznanja, da se knjige dobé d a n e s in j u t r i
 od 17.—19. Opozarjamo, da se knjige razdajajo
 samo ob uradnih urah!

Uprava oml. lista «Naša nada» poziva vse
 dosadnje pretplatnike, da v nadalje pret-
 plati na list «Naša nada» te da nadju čim više
 novih pretplatnikov za taj jedini hrvatski list
 naše mladice.

Poslo se s tekucim mesecem završuje po-
 slovna godina omladinsko lista «Naša nada»,
 molimo cenjene naročnike, koji još nisu navi-
 rili pretplatu, da to učine do svršetka ovog
 meseca.

Sv. Križ. V nedeljo, 11. t. m., je priredilo
 pevsko društvo v Sv. Križu lepo narodno ve-
 selico. Slišali smo več krasnih slovenskih na-
 rodnih pesmi, katerih krasoto so povečali lepi,
 obrani glasovi kriških pevcev in pevki. Vsa
 čast gosp. pevovodji. C. gosp. župnik nam je
 podal krasen govor v proslavo Simona Grego-
 rčiča. Deklacija, kateri sta nas presenetili z
 dvema lepima deklamacijama «Soči» in «Ra-
 beljsko jezero» sta želi burno pohvalo. Tudi
 burko «Domoklejev meč» so še precej dobro
 igrali, samo paziti bi bilo bolj na mimiko.
 Tako bi moral n. pr. Prilepek, kateri je v svo-
 jim čudnim zavijanjem glasa povzročil pri ob-
 činstvu več strahu kot smeha, predstavljati
 moral človeka nerazumnega ne pa blaznega.
 Tudi učitelj Perenski ne bi smel tako samoza-
 vestno nastopiti, temveč bolj kot plah snubač
 v tuji hiši. Lucija je igrala dobro, samo bolj
 stara bi morala izgledati. O «Zakladu» bi rekli
 to-le: Krčmar je izvrstno pogodil svojo nalogo.
 Prikazal je človeka, kateremu je denar vse na
 svetu, zakar ga potem dva potepuha tudi po-
 stočno nabrišeta. Samo dozvedna «i kalca za-
 kladova» sta se premalo živela v svoje vloge.
 Prvi bi moral bolj razločno in počasi govoriti,
 drugi pa ne bi smel tako grozovito kričati.
 Predstavljati bi moral potuhnjena navihana-
 ca, ne pa kričečega razgrajca. Tudi zastor je
 seveda večkrat nagajal, ker se je včasih samo
 pol odra zagnilo, kar je napravilo, posebno
 pri zadnji igri pravcato babilonsko zmešnjavo.
 Udeležnik.

Iz tržaškega življenja

Obraunava proti Mareziganem vdrugič pre-
 nesena. Tudi večerajšnja obraunava proti Ma-
 reziganem so morali prenesti do 30. t. m., ker
 je bilo navzočih le 21 porotnikov, dočim bi jih
 moralo biti 24.

Smrtna nesreča s plinom: dve osebi mrtvi,
 drugi dve v smrtni nevarnosti. V hiši št. 36 v
 ulici della Guardia, kjer se nahaja postaja
 mestnih stražnikov, stanuje v prvem nadstrop-
 ju v zelo priprostem stanovanju sestavenem iz
 kuhinje in zaduhle sobice, družina Antona
 Colauttija. K tej družini je pogostoma zahajala
 ošedova hči, dva in pol letna Georgina Devo-
 cova, ki se je kaj rada igrala z Colauttijevo
 čerko, enajstletno Silvano. Usoda je hotela,
 da je ostala Georgina pred večerajšnjim do ve-
 tera pri družini, nakar je legla k počitku —
 eveda s privoljenjem matere — s Silvano in
 svojo štirinajstletno sestro Aldo. Ko so bili
 roci že v trdnemu spanju, je legla tudi Sil-
 vanina mati Tereza k počitku.

Čez noč je jel uhajati plin skozi počeno cev,
 čí se nahaja v kotu sobe pod spranjastim po-
 lom. Tesna sobica je bila kmalu polna plina.
 Par ur pozneje ste za večno zaspali Aldo in
 Georgina; mati in Silvana ste se borili s smrtni-
 ma. Drugo jutro — večeraj — okoli 8. ure je ho-
 la sosedka Marija Palmić obiskati Colauttije-
 o. Vrata stanovanja so bila še zaprta. Palmić-
 i se je zdela ta stvar čudna. Zatorej je stola
 k Antonu Colauttiju, hišnemu poglavarju,
 i je baje prespal noč v podstrežju, in mu stvar
 ovedala. Colautti, sluteč, da se je družini kaj
 rpetilo, je vdril v stanovanje, kjer se mu je
 ždel pretresljiv prizor: v sobici, ki je bila
 znenapolnjena s plinom, je ugledal ženo, ki je
 žala na postelji s steklenimi očmi kot mrtva,
 ldo, ki je ležala na tleh poleg druge postelje
 artva, in druga 2 otroka, katerih eden — Ge-
 rgina — je ležala tudi mrtve.
 Večraj se ni govorilo pri Sv. Jakobu druge-
 a nego o tej nesreči.

PODLISTEK

KAPITAN MARRYAT

Leteči Holanec
Roman (24)

V naslednjem času je bil Mynheer Poots čto-
 iz doma, ker so ga klicali sem in tja in
 zlati parček je bil po cele ure sam doma.
 Filipova ljubezen do Amine je bila v polni
 veri poplačana; še več: drug na drugega sta
 bila navezana ne le po ljubezni, temveč po
 ke vrste samozrtvovanju, ki se je od dne
 tpojevalo. Kje neki bi bilo mogoče najti
 čarljivejšo in ljubečje bilje od nežne Amine?
 es se je Filipu čelo zmračilo, kadar je pomi-
 lal na bodočnost, toda Amine srebri nasmeh
 e prepodil take oblake in če mu je zrla v oči,
 e bilo vse pozabljeno. Amine svoje naklonje-
 nosti ni skrivala, temveč ji je dala izraza v
 saki besedi v vsakem pogledu, v vsaki kre-
 tji. Jasno je čutila, da obstoja sreča le v lju-
 eznosti in da je njeno pravo življenje le v nje-
 o bližini. Tako sta pretekla dva meseca, ko
 e nekega dne vstopil pater Seysen, ki se je
 nel navadno večkrat ogledati in je poučeval
 mino v sveti veri in je ravno videl, kako
 ilip deklico objema.

«Otroka mojla», je rekel, «že delj časa vaju
 pazujem, to ni prav in je nevarno, četudi ju
 lliši, Filip, vzeti za ženo, kar tudi domne-
 am. Moram vaju združiti.»

Mož, ki je hotel odrezati delavcem glave.
 Anton M., mož, ki je pod vplivom alkohola, je
 prilizel pred snočnim pjan domov. Drugo ju-
 tro se je podal — ljub tu temu da mu je vrela
 še pijača v glavi — v prostu loku. S seboj je
 vzel dolg kuhinjski nož, s katerim bo — kakor
 je grozil — odrezal vsem delavcem v prosti
 luki — glavo. Toda možu so preprečili namer-
 avani čin orožniki iz proste luke. Mož so pe-
 ljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli v VIII. od-
 delek.

Druga nesreča s plinom. Marija Udovih,
 stanujoča v hotelu «Istria», bi se bila večeraj
 kmalu zastrupala s plinom. Prvo pomoč je do-
 bila od zdravnika rešilne postaje.

Tatvina. Preteklo noč so vdri neznan i ta-
 gov in krajočinca Angela Generutta na teka-
 lišču Vittorio E. III. in odnesli za 8000 lir bla-
 ga za obleke.

Vesti z Goriškega

Volče. Bralno in pevsko društvo v Volčah
 ima 25. decembra popoldne redni občni zbor,
 ki se bo vršil v društvenih prostorih.

Bralno društvo «Goraka vila» v Podbrdu
 naznanja, da se bo vršil II. redni občni zbor,
 dne 26. decembra 1921 ob 13. uri v društvenih
 prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Poro-
 čilo tajnika, 2. poročilo blagajnika, 3. volitev
 novega odbora, 4. slučajnosti. Odbor.

Komen. Na praznik sv. Štefana se priredi v
 Komnu drama v treh dejanjih «Velega». Ta
 dan nastopi prvič ženski tamburaški zbor. Po
 igri plesna zabava.

Iz Tomaja: Pevsko-bralno društvo «Tomaj»
 v Tomaju vabi na redni letni občni zbor, ka-
 teri se vrši na Božič, dne 25. t. m. ob 3. uri
 popoldne v čitalnici s sledečim dnevnim re-
 dom: poročilo predsednika, poročilo tajnika,
 poročilo blagajnika, potrditve računov za t. l.,
 volitev novega odbora. To se naznanja v smi-
 slu § 20 društvenih pravil.

V Podgori se je zgodila nesreča, ki jo je po-
 vzročila zlobna roka, ki je položila na okno
 gostilne pri Brečantu bombo. Ta se je razpo-
 čila in ranila nekega fanta precej hudo. Iz tega
 vidimo razložno, kakšne ljudi imamo v deželi,
 pred katerimi človek niti v sobi ni več varen.
 Ali je vojna res tako zelo podivjala ljudi.

Kučca. Pred vojno je «Bralno in pevsko dru-
 štvo» vršilo svoje dolžnosti še precej dobro.
 Po vojni se je društvo takoj obnovilo, vendar
 pa ne deluje, če izvememo knjižnico.

Prašal sem, ko sem se ob priliki mudil na
 Knezi, kaj imajo društvene prostore, pa mi
 niso znali povedati. Kaj je z odborom? Čas bi
 že bil, da bi se kaj ukrenilo. Koliko društev je
 pu deželi, ki se nič ne brigajo za svoj obstoj?
 O prireditvah niti ne govorimo.

Poglejmo, kje leži krivda. Edino na predsed-
 nikih, ki bi morali sklicevati vsaj vsakih 14
 dni odborovo sejo, da lahko vsak odbornik
 pričo vseh pove svoje mnenje. Le pogledimo
 v vasi, ki napredujejo! Tam imajo vsak teden
 društvene seje, v katerih se slišijo različna
 mnenja. Knežani, predramite se! Na svidenjel
 Popotnik-Pika.

Nesreča v Mirnu. V Mirnu pri Gorici se je
 dogodila pred par dnevi nesreča, ki bi bila
 lahko imela usodne posledice. Sinova tamka-
 jšnjega kmeta Petra Ferluge sta vozila zjutraj
 grušč od domače hiše, ki jo obnavljajo, v reko
 Vipavo. Naenkrat je voz zadel na neko raz-
 strelivo, pravijo, da je bila železina, in nastal
 je grozen pok. Voz z gručestim privzdignilo
 in ga vrгло v stran, ojnice in sprednji del je
 zlomilo, vola je tako ranilo, da je eden priče-
 lo zelo otekat in so ga zaklali, drugi pa je zelo
 ranjen. Sinova sta šla eden pred vola, a drugi
 za vozom, in se jma k sreči ni popolnoma nič
 zgodilo.

Grahovo. Grahovska «Narodna čit-
 talnica»! Ali spíš spanje kralja Matjaža?
Pika

Vesti z Notranjskega

Iz Vipave. Naš vojak, g. Dominik Dekleva
 iz znane rodbine Frana Dekleva, sodnega na-
 oficijala v p., je bil dne 17. t. m. na češkem
 vseučilišču v Pragi promoviran za doktorja
 vsega zdravilstva. Čestitamo mlademu dok-
 torju.

Valutno veržništvo

Posledice svetovne vojne na gospo-
 darskem polju zavzemajo danes po do-
 brih treh letih miru vedno hujše oblike v
 naraščanju dragine, brezposelnosti in v
 obuboževanju širokih ljudskih slojev. Vsi
 trije činitelji gospodarske krize: dragi-
 nja, brezposelnost in obuboževanje so v
 medsebojni vzročni zvezi.

Na prvi pogled je zlasti brezposelnost
 za površnega opazovalca nekaj skoraj ne-
 umljivega. V vojnih letih je zastala pro-
 izvodnja življenskih potrebščin, ker je
 vojna industrija v vseh vojujočih se drža-
 vah vzela v zakup vse energije in vse
 bogastvo za izdelovanje orožja in drugih
 vojaških potrebščin. Kako ogromne so
 bile zaloge blaga in industrijskih izdel-
 kov iz predvojne dobe, nam dokazuje

dejstvo, da smo začeli čuiniti pravo dragi-
 no in pomanjkanje še le po poldrugem
 letu vojne. Pomisliti je treba, da militari-
 zem v vojni silno mnogo požre. Neznans-
 ke množine blaga se pokvarijo vsled ne-
 marne ali površne uprave, mnogo se po-
 kradije, poizgubi itd., tako da se morajo iz-
 črpati še tako neizmerno zaloge. Pomanj-
 kanje proizvodnje na eni strani, silno
 razsipanje na drugi je izpraznilo vse zaloge.
 Posledica tega je bila silna draginja,
 ki je dosegla pri nas v l. 1918. višek.

Zaveznika blokada je povzročila raz-
 meroma večje pomanjkanje in večjo dra-
 gino v osrednjih državah, vendar pa so
 tudi zavezniske in nevtralne države živo
 občutile to posledico v zadnjih letih vojne.
 Vojaške potrebe in pohlep kapitalizma po
 do tedaj nezasišanih dobičkih je po
 vsem svetu pretresel redni tok industri-
 ske proizvodnje, odtegnil poljedelce pro-
 dukciji, tako, da je bila vsa Evropa kon-
 cem vojne polna orožja, topov, municije,
 aeroplanov itd., da pa so bile zaloge živ-
 il in zaloge drugih življenskih potreb-
 ščin skoraj izčrpane.

Po sklenjenem miru, ko se je vojna indus-
 trija zmanjšala in so se državne meje
 nekdanjih sovražnikov deloma odprle, je
 za nekaj časa vzcvetela trgovina in proi-
 vodnja življenskih potrebščin. Toda ta
 doba je bila kratka, zakaj narodi ki bi bili
 najbolj potrebovali teh izdelkov, so pre-
 ubogi, da bi kupovali v inozemstvu. Ljud-
 stvo so naga in bosa, žejna in lačna, a
 tvornice se zapirajo, ker se proizvodnja
 ne izplača. Zapiirajo tvornice povzročajo
 brezposelnost, z brezposelnostjo se rev-
 ščina širi, kupna moč širokih nižjih slo-
 jev pada in tako se novi obrati zapirajo.

Brezposelnost in revščina je torej delo-
 ma posledica kapitalističnih razmer v
 Evropi in Ameriki. Eden glavnih vzrokov
 dragine pa je brez dvoma valutna kriza.
 Valutno vprašanje je danes eno izmed
 najtežjih gospodarskih problemov povojne
 dobe. Ta «bolezen», ki razjeda svetovno
 gospodarstvo, vedno bolj narašča, to se
 pravi: valutne razlike med zlato veljavo
 papirnatih bankovcev bogatih držav in
 »papirnat« vrednostjo bankovcev revnih
 držav postajajo vedno večje. V tem oziru
 gre navzdol v Avstriji, Nemčiji in Poljski.
 Najhujša je valutna nestalnost. Če dobim
 recimo danes za eno liro deset nemških
 mark in sem uverjen, da ostane to raz-
 merje stalno, tedaj je stvar v redu. Vsa
 razlika je potem stvar imena, kar smo
 prej imenovali ena marka, se danes ime-
 nuje recimo deset mark. Državna bilanca
 računa vse po tem ključu, trgovske po-
 godbe v državi in z inozemstvom se za-
 morejo vršiti hitro v redu in vse ostane le
 pri nazivu 10 x 1. Toda če pade valuta
 nenadoma za 10, 20 in še več točk, pre-
 tresa tak dogodek vse gospodarsko živ-
 ljenje tiste države. Najprej se podraži v
 tem razmerju uvozno blago, nato pa vsi
 domači izdelki in pridelki, torej draginja
 raste, z draginjo pridejo zahteve po zvi-
 šanju plač, vse privatne in javne bilance
 in ona državnega proračuna so brez ve-
 ljave.

V avgustu si dobil za sto lir 4000 av-
 strijskih kron, danes velja sto lir skoro
 desetkrat toliko, to se pravi 40.000 kron.
 Torej v dobrih štirih mesecih se je vred-
 nost avstrijske krone zmanjšala na deseti-
 no tedanje vrednosti. Tako naglo padanje
 valute povzroča istotako naglo narašča-
 nje dragine, ki mora dovesti nižje sloje
 do najhujše revščine. Zadnji izgredi na
 Dunaju so izbruh nevzdržnega položaja de-
 lavstva, ki mora plačevati s svojim trplje-
 njem borzne igre brezvestnih spekulantov.

Vojna doba je rodila brez števila verž-
 nikov, ki so prekupčevali z vsakovrstnim
 blagom, kupčija je postala sama sebi na-
 men, zato je bila draginja še večja, nego
 bi bila morala biti z ozirom na zaloge bla-
 ga. Zakaj vsak kupec je kupoval zato, da
 je čez nekaj časa draže prodal. Vsa kup-
 čijska umetnost teh veržnikov je obsto-
 lja v tem, da so blago kupili, ga zadržali
 ali skrili in ko je cena vsled tega zadrž-
 evanja poskočila, prodali naprej, pa ne
 konsumentom, temveč drugemu preproda-
 jalcu, ki je istotako blago zadrževal, da so
 cene ponovno poskočile i. t. d. To se je
 ponavljalo večkrat, predno je prišlo blago
 do konsumenta.

Ti veržniki so povzročili veliko zla,
 vendar so prava jagnjeta v primeri z va-
 lutnimi veržniki. Valutno veržništvo je
 s pripombo, da je prisegel izpolniti očetovo
 prošnjo.

«To je čudna zgodba! Filip!» je rekla Ami-
 na. «Toda čujte me in podajte mi ono reljivjo,
 da si jo ogledam. Ali je mogoče, da leži v tej
 mali stvari tolika moč, skoro bi rekla, toliko
 prokletstvo? Veste, da še nisem utrjena v
 novi veri, ki sta me jo v zadnjem času Vi in
 gospod duhovnik učila. Saj ne zanikujem nje-
 sne resnice, toda ne smem se mi štetiti v zlo, če
 sem še omahljiva. Vzemimo, Filip, da je vse
 res — v tem slučaju bi storil tudi brez pris-
 sege svojo dolžnost. Poiščite svojega očeta in
 rešite ga kot veste in znate in če potrebuje
 vaše pomoči. Toda morda mislite, da se da
 tako visoka naloga izpolniti že prvič? O, ne.
 Če ste res za to izvoljeni, boste obvarovani
 od vseh nevarnosti in nesreč, dokler ne dose-
 žete cilja. Ne boste umrli, temveč se spet po-
 vrnili in našli v rokah svoje žene tolažbo, po-
 mirjenje in ljubezen. In kadar vas bo nebo
 sklenilo od tu odpoklicati, bo ona, če vas pre-
 živi, ravnotako zvesto ohranila v srcu. —
 Filip, vi ste mi ponudili odločitev — dragi,
 predragi — Tvoja sem!»

Amina je razprostrla roke in pritisnila Fi-
 lipa na svoje grudi. Še istega dne je poprosil
 njenega očeta za dekličino roko; Mynheer
 Poots je pritrilil, kakor hitro je Filip odprl že-
 lezno skrinjico in mu pokazal denar.

Pater Seysen je prišel kot so se domenili
 drugo jutro in izvedel odgovor. Tri dni nato
 je zarvonilo v tremeški cerkvi, veselo vabeč
 na poroko Amine Poots in Filipa Vanderde-
 ckena.

začelo cvesti ob razpadu avstro-ogrške
 monarhije. Predmet je bila tedaj avstrijs-
 ska krona in valute obehnih dednih držav.
 Izmenjavanje krone v lire, leje in po-
 zneje v dinarje je povzročilo, da so av-
 strijske krone deževale v te kraje ter po-
 magale rusiti omenjene valute. Pri tem so
 imeli tihotapci z denarjem velikanske do-
 bičke. Med tihotapci je bilo mnogo funk-
 cionarjev inozemskih zavezniskih komisij,
 ki so izrabili svoja mesta v osebno korist.

Gospodarski položaj Avstrije, Nemčije
 in drugih dežel povzroča počasno padanje
 valut, toda pri tistih usodepolnih naglih
 padcih so udeleženi v veliki meri prekup-
 čevalci z valutami. To so ljudje, ki imajo
 važna mesta v bankah, ali pa taki, ki si
 kupijo od državnih funkcionarjev gotove
 tajnosti, ki omogočajo spekulacije. Zado-
 stuje, da nekateri takšni bogataši vržejo
 na trg hkratu velike vsote recimo domače
 valute, da se ta zniža za nekaj točk. To
 se potem izplača zlasti gotovim veletrž-
 cem, ki dolgujejo, ker imajo kredit, velike
 vsote tvevkam. Trgovska pogodba, ki je
 bila pred mesecem sklenjena, predstavlja
 veliko vrednost, če je danes krona re-
 cimo dva-ali trikrat nižja. To je le en slu-
 čaj, pa je nešteto drugih, iz katerih je
 videti, na kakšen način zamorejo taki veliki
 tiči profitirati od padanja valute.

Padanje valute ne povzroča samo dra-
 gine, ampak pomeni popolno oropanje
 prizadetih držav. Iz vseh krajev z boljšo
 valuto romajo v nepreglednih množicah
 ljudje v obubožno deželo, — kjer si naku-
 pijo, kar jim srce poželi, ter popolnoma iz-
 praznijo trgovine. To je opazovati zlasti
 na Lunaju in tudi v velikih mestih Nem-
 čije, zakaj tudi nemška marka doživlja ve-
 like udarce. Tako mora berač dati še
 ono malo, kar mu je ostalo od vseh voj-
 nih in povojnih nesreč, in bogatejši so-
 sed odide s plenom preko meje, pustil pa
 je nekaj kosov papirja in ti kosji papirja
 pridejo v roke valutnim prekupčevalcem,
 ki nadaljujejo svoje podlo delo.

Ni čuda, da je borza tista ustanova, ki
 jo preklinjajo revni sloji. Na Dunaju, v Ber-
 linu in v drugih nemških krajih je prišlo
 že do dejanskih napadov na ta usodepolna
 poslopja, v katerih se igra za ljudske žu-
 lje. Beseda »borza« bo kmalu tako obs-
 vražena, da bo priprosto delavec pljunil
 pri tej besedi kakor naši ljudje ob spomi-
 nu na hudobo.

Zadnji izbruh delavske nevolje na Du-
 naju je pognal čez meje mnogo inozem-
 skih koristolovcev, sleparjev in veržnikov
 ki so sesali kri iz izsušenega telesa te
 revne države.

Ta bolezen pa zamore ozdraviti le v
 trdnem organizmu. Nemška Avstrija pa ni
 tak organizem, zato bomo se pričla nagle-
 mo padanju valute. Nemčija se silno trudi,
 da bi ustalila marko, kar bi prineslo urej-
 ne gospodarske razmere v državo.

Sedanje valutne razmere pa ne škodijo
 nič manj deželan z visoko valuto. Če
 sem obdan od samih revežev, ne morem
 ničesar prodati, zato je reven sosed slab
 sosed. Tako vidimo, da je valutno vpra-
 šanje mednarodno, ker je blagostanje in
 revščina posameznih držav v medsebojni
 odvisnosti. Zato ni izključeno, da bomo
 imeli v kratkem poleg drugih nešteti-
 h konferenc tudi mednarodno valutno kon-
 ferenco. Do tedaj pa bodo imeli valutni ve-
 ržniki še zlato dobo.

DAROVI

Ker se ni mogla igra dokončati so nabrali
 igralci v «Konsumnem društvu» pri Sv. Ivanu
 L. 47,65 za sv. ivanski otroški vrtec. Denar
 hranil upravnistvo.

Za Cankarjev spomenik je nabrala veselo-
 razposajena družba vrdeških in tržaških Slo-
 vencev v Boljuncu 84 lir. Svota je bila izro-
 čena režiiji Cankarjeve prireditve v Šklednju.

Za Božičnico sv. Ivanskega otroškega vrta
 je daroval gosp. Anton Bak, trgovec pri Sv.
 Ivanu 15 lir zaradi «Gare», ki jo je zgubil.
 Srčna hvala.

Književnost in umetnost

Primorske pesmi. Naš rojak Igo Gruden
 iz Nabrzene je izdal zbirko pesmi, v katerih
 je zbrano najboljšje, kar je dosedaj spesnil ml-
 adi umetnik. Vse pesmi so prežete spomina na
 krasko domovino, na kateri visi Gruden z
 vsem svojim bistvom. Krasu in Primorju so
 posvečeni najbolj občuteni stihii v tujni žive-
 čega pesnika.

*) Igo Gruden, založila in izdala Zvezna Ti-
 skarna v Ljubljani MCMXX.

Čim bolj je Gruden ločen od Primorske tem
 bolj jo čuti v svoji bližini:

Kriknil je ptič preko trat, preko polj,
 padel kot kamen v megleno obzorje.
 Ruši nad Krasom se, pada v Primorje,
 grad moj z oblaki pogreza se v morje —
 bliže, moj dom, zdaj si bojim mi in bolj...
 Kako revna in zapuščena je ljubljena rodna
 zemlja:

«Kost in koža je ta dom:
 — samo skržakov monotoni glasi,
 od vsepovsod se trgajo počasi,
 kot suhi listi padajo čez polje.»
 Živo stopa pred naše oči kmetsko ljud-
 stvo:

«Od Sempolaja dol hiti kmetica,
 z barigolo v roki, z jerbasom na glavi
 gre bosa čez vrzel — in tepla v lica
 zakličje vsa zasopla po deljavi.»

Pred nami se klanjajo v dalju nabrežinski
 delavci kamenarji:

«Bolg od skržakov suha in ožgana
 telesa so, kar v soncu se jih maje:
 sto rok se krči, dviga na vse kraje,
 oči so mrke, lica razorana.»

Naše kmetice romajo čez morje na barban-
 sko božjo pot:

«Marija po otoku — kakor sanje
 gre svetla mimo vseh v nosilih zlatih...
 izza solza pretleč se venci nraje
 Mariji v čast iz vseh teh src bogatih.»

Pesnik srečuje primorska dekleta, hiteča v
 cerkev:

«Srečava sem jih — skoro da so tekle
 v predlogih krihlih, svitek okrog roke,
 se v cerkvi veni sklanjajo do pasa:
 pomaga sveti Rok jim v stiskah, dvomih,
 moža jim dal je — sveti Tilih s Krasa.»

Dekle, ki je padlo v nesrečo:
 Čez okno rdeča, rožnata zavesa;
 deklo ostrde jo — in oči sanjave
 strmijo v noč, kjer burja dreve stresa.

Visoko v breg se spenja ribič in gleda pre-
 misljuje na morje:

«Od težke butare drvi in rožja
 visoko v bregu ribič si oddahne:
 zamislil se v skrivnostni sen okrožja,
 v skrivnostno mor

Borzna poročila.

Table with exchange rates for various banks and currencies, including Trieste, London, and others.

Mali oglasi

pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

NOVE POSTELJE za L 95.—, vzmeti L 60.—, volnene žimnice L 145.— iz morske trave L 50.— nočne omarice, umivalniki, chiffonier, omare i pohištvo za popolno sobo po izredno nizkih cenah. Fonderia 3. 2329

POROČNA soba, lepo izdelana, masivna, se proda za L 2200.— Campo Belvedere 1. 2281

POZOR AMERIKANCI! Proda se posestvo obstoječe iz dveh enonadstropnih hiš, (v eni se nahaja staroznana, dobrodoča gostilna) gospodarskega poslopja, njiv in dveh vrtov, od katerih eden je urejen za gostilno. Gostilna se nahaja tik farne cerkve v večjem kraju ob železnici. Ponudbe pod "Ugodna prilika" na upravnishvo lista. 2241

BIOGLOBIN, najboljšo krepljivo sredstvo za slabokrvne ženske in otroke. Letošnje prvovrstno ribje olje se dobiva v lekarni v Il. Bistrici. 62

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Pevh, orzar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 44

SPALNE SOBE, masivne, od L 1600.— naprej. Skladišče Via Udine 25. 2326

STOLICE pripravne za gostilno po L 25.— Skladišče Via Udine 25. 2327

ZA RAZKUZENJE na gobcu in parkljih obolenih živine in za preprečitev te bolezni priporočila izkušeno sredstvo lekarna v Il. Bistrici. 2193

NOVE POSTELJE L 95.—, vzmeti 60.—, volnene žimnice 145.— iz morske trave 50.—, nočne omarice, umivalniki, chiffonier, omare in popolna soba po ugodnih cenah. Fonderia 3. 2319

PRVOVRSTNA francoska zavarovalna družba proti požaru in nezgodam išče sposobne agente za slovenske pokrajine Gorisrke. Služba pripravna za bivše žandarje ali finančne stražnike. Pogoji so jako ugodni. Ponudbe pod "Agent" na upravnishvo. 2320

SREBRNE krone kupuje in plačuje več kot drugi kupci. Via Valdirivo 36, Il. 2325

KROJAČNICA Avgust Štular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 23

POZORI! Srebrne krone in zlato po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita, Via Madonnina 10, I. 38

PRIPOROČA se dobroznana brivnica Josip Jerman, Trst, ul. XXX. Ottobre 14. 33

STEKLENE SIPE vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. Postržba na dom. Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 35

POSTELJE iz trdega lesa L 100.—, žimnice 40.—, vzmeti 55.—, ponočne omarice, chiffonier, vse novo, prodam zelo ugodno. Fonderia 12, L. desno. 59

KRONE srebrne in zlato, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 50

UBIRALEC in popravilalec glasovirjev in harmonijev. Pečar Andrej. Trst. via Coroneo 1, V. nad. 54

Knjigarna J. ŠTOKA Trst, Via Milano šte. 37 priporočila za

BOŽIČNE PRAZNIKE ljubiteljem knjig mladinske in druge leposlovne spise.

Inserirajte v 'Edinosti'

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd. Trst Corso V. E. III. K. CVENKEL, šte. 24.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu registrirana zadr. z neomejenim jamstvom Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 5, I. Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

vloge, vezane na trimesečno odpoved. po 5 1/2% ako znašajo 20-30.000 Lit. po 6% ako znašajo 30-40.000 " po 6 1/2% ako presegajo 40.000 " Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune Posoja hranilne pušice na dom. Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadržnikov, vredno nad 50 milijonov lir. Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti. Uradne ure od 8-13. Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poroštvom, uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebianca šte. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

veče in stalne vloge po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebno kreditje. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13. Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah

ALOJZIY POVH

Trst, Piazza Garibaldi št. 2 (prej Barriera)

Zobozdravnik

Dr. C. Fontana

Trst, Piazza Goldoni 11, II.

GORIŠKA PRATIKA za leto 1922

je izšla z zelo zanimivo vsebino. Vsaka slovenska družina jo mora imeti.

Cena L 1.60

Dobi se v Gorici v knjigarni "Katoliškega tiskovnega društva" Via Carducci št. 2. 904

ZAHTEVAJTE JO POVSOD

Turdka Race & Co Trst, Riva Grumula št. 2.

Velika zaloga istrskega belega in črnega vina, kakor tudi vermouta, marsale in tropinovke.

Vina za tranzit nasproti trgovini, Hangar molo Venezia. 60 Telefon 24-95. Brzojav: Raceco

Uvozna in izvozna tvrdka

Debiasio & Domenis

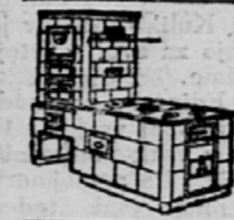
Trst, via Coroneo 13, telef. 12-34

opozarja na novodošle velike partije stekle nine, porcelane, emailirane kuhinjske posode in najrazličnejših šip v originalnih zabojih po najnižjih konkurenčnih cenah.

Vse blago je češkega izvora. 33

Zastopstvo za Julijsko Krajino Ermanno Morgenstein - Trst Via Ugo Polonio 3

Purič Andrej 54

Trst - Via Media št. 6 - Trst

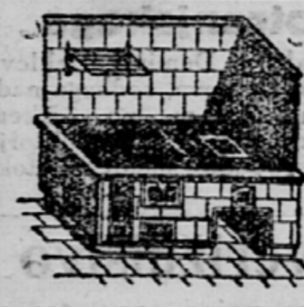
ima na prodaj večjo množino izgotovljenih štedilnikov ter prevzema in izršuje točno vsakovrstna nova naročila

Pod ugodnimi pogoji in po zmernih cenah nudijo letos

VINSKE KLETI BRATA ABUJA

Gorica - Via S. Antonio 4 - Gorica 979

velike množine: vipavskih, furlanskih, istrskih vin in briške rebule.

A. D. MASI & G. SFERZA

Mavricija Wackwitzta nasledniki

Trst, ulica Torre bianca 32. Telefon 29-83.

Velika izbira majoličnih in železnih peči, železnih prenosljivih šteditnikov znamka "Triumph", popolnega železja za ognjišča, pečic za ognjišča, vratic iz litega železa, plošč iz litega tirolskega železa, raznjev, cevi in aparatov "Johon" za dimnike. (13) Zaloga majoličnih plošč za prevlačenje.

Pri Sv. Jakobu - Via Giuseppe Caprin 5

dobite v ČEVLJARNICI FORCESSIN

najtrpežnejše OBUVALO ZA MOŠKE, ŽENSKE IN DEČKE.

Specijaliteta otroškega obuvala. Cena posebno zmerne. Postrežba točna.

V. Giuseppe Caprin 5

V. Giuseppe Caprin 5

ZAHVALA.

Povodom smrti naše predrage soproge in mame

MARIJE RUSTJA

se iz srca zahvaljujemo za vse izkazano nam sočutje in pomoč v težki uri, imenoma prečastiti duhovščini iz Kamenj, Stomaža in Sv. Križa, nastavljenem Kmetijske zadruga v Trstu in vsem, ki so se v molitvi spominjali blage pokojnice in spremljali njene zemeljske ostanke na zadnji poti.

Mamica na svidenje!

SKRILJE, 20. decembra 1921.

Pavel, soprog.

France, Antonija, Anton, Ivan, Joža, Lojze, otroci.

Tiskarna "Edinost" v Trstu

izvršuje vsa tiskarska dela točno in solidno

Prostori tiskarne se nahajajo v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20

JADRANSKA BANKA

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu